

Långtidsarbetslöshet bland ungdomar: utmärkande drag och politiska lösningar

Inledning

Sysselsättningen bland ungdomar i EU har ökat något sedan 2014, men nivån på ungdomsarbetslösheten och långtidsarbetslösheten bland ungdomar är fortfarande oroväckande hög. Långtidsarbetslöshet bland ungdomar är visserligen inget nytt problem inom EU, men det råder stor enighet om att situationen, som förvärrades av 2008 års ekonomiska kris, nu påverkar fler grupper av ungdomar än någonsin förut, från dem med examen från högre utbildning till de mest missgynnade. Nivån på långtidsarbetslösheten bland ungdomar varierar också stort mellan EU-medlemsstaterna och har genomgått betydande förändringar över tid. Trots att de flesta av medlemsstaterna har registrerat en ökning av långtidsarbetslösheten bland ungdomar sedan krisen verkar ett antal länder kunna hantera denna politiska utmaning genom lämpliga stödåtgärder.

I denna studie presenteras en detaljerad undersökning av långtidsarbetslösheten bland ungdomar i EU. Den syftar till att fastställa vilka faktorer som ökar risken för att en ungdom ska vara arbetslös under 12 månader eller mer och analysera de negativa effekter detta får för personers välbefinnande, inkomster och utsikter till anställning på längre sikt. Dessutom görs en genomgång av politiska initiativ i tio medlemsstater, som exempel på framgångsrika sätt att ta itu med detta problem.

Politiskt sammanhang

Tidigare forskning har visat att ungdomar vanligtvis klarar av kortare perioder av arbetslöshet relativt väl. Långtidsarbetslöshet kan emellertid inverka negativt på deras framtida deltagande på arbetsmarknaden och på deras sammanlagda inkomster under hela livet och därigenom leda till socialt utanförskap. För att minska risken för att det ska uppstå en "skadad generation" infördes nyligen ungdomsgarantin, som är den viktigaste

politiska ramen för åtgärder mot långvarig ungdomsarbetslöshet. Inom fyra månader ska alla ungdomar under 25 år erbjudas anställning, vidareutbildning, lärlingsutbildning eller praktik. Detta är en viktig tidig aktiveringsinsats för att undvika att personer står helt utanför arbetsmarknaden under lång tid. Vid sidan av ungdomsgarantin är rådets rekommendation av den 15 februari 2016 om långtidsarbetslösas återinträde på arbetsmarknaden en viktig del av de politiska insatserna på medlemsstatsnivå. Rekommendationen gäller inte uttryckligen bara för ungdomar, men det är allmänt känt att ungdomsarbetslöshet och långtidsarbetslöshet är de största problemen efter krisen, och att det krävs både EU-åtgärder och nationella åtgärder för att komma till rätta med dessa två utmaningar.

Viktiga resultat

- Långtidsarbetslöshet är vanligare bland ungdomar än i andra åldersgrupper. År 2016 utgjordes 5,5 procent av EU:s aktiva befolkning i åldern 15–24 år av långtidsarbetslösa. Denna andel är högre än bland vuxna och äldre i arbetsför ålder (3,9 procent för båda dessa grupper). Det innebär att närmare en tredjedel (29,5 procent) av de ungdomar som är arbetslösa har varit det under en längre tid. Situationen har emellertid förbättrats avsevärt sedan 2013, då nästan 8 procent av de ungdomar som ingick i den aktiva befolkningen var långtidsarbetslösa. Trots detta var nästan 1,3 miljoner ungdomar i EU arbetslösa och hade sökt jobb i minst 12 månader år 2016.
- I studien framkom att brist på utbildning och brist på arbetslivserfarenhet är de två faktorer som har störst betydelse för ungdomars risk att hamna i långtidsarbetslöshet.

- I analysen bekräftades att en tidig erfarenhet av långtidsarbetslöshet kan påverka en ung persons ekonomiska utsikter negativt under resten av livet. I synnerhet bekräftades att den skadliga effekten vad gäller deltagande på arbetsmarknaden visserligen brukar avta med tiden, men att personer som varit långtidsarbetslösa främst får okvalificerade eller lågkvalificerade jobb när de kommer tillbaka till arbetsmarknaden. Dessutom påverkar tidigare långtidsarbetslöshet och långtidsarbetslöshet i unga år personers ekonomiska utsikter under hela livet och leder till lägre sammanlagda livsinkomster.
- Långtidsarbetslöshet har en dramatisk inverkan på ungdomars välbefinnande på flera sätt. Det minskar särskilt den övergripande tillfredsställelsen med livet, men för också med sig allvarliga konsekvenser i form av en ökad risk för social utestängning och minskad framtidsoptimism. Dessa personer är också oftare underprivilegierade jämfört med andra i samma åldersgrupp, inbegripet korttidsarbetslösa.
- I medlemsstaterna finns exempel på ett antal olika politiska åtgärder – både nylanserade åtgärder och åtgärder som genomförts under lång tid – som alla syftar till att återintegrera personer som varit utestängda från arbetsmarknaden under en längre tid. En analys av tio sådana politiska åtgärder visade att det finns en stor variation i de metoder som används och att åtgärderna utformas på olika sätt beroende på den landsspecifika situationen i fråga om ungdomsarbetslöshet. En del av åtgärderna är förebyggande eller återintegrerande, och andra består av strukturreformer som syftar till att avlägsna hinder för ungdomars tillträde till arbetsmarknaden.
- Analysen visade att åtgärdsprogram måste börja med en fördjupad bedömning av enskilda behov och utveckling av individuellt anpassade åtgärder, eftersom långtidsarbetslösa ofta har andra behov och utmärkande drag än övriga arbetslösa.

Policyförslag

- Att nå ut till de långtidsarbetslösa ungdomarna är det första steget på vägen mot återintegrering. Traditionella former av kontakt kan vara kostsamma och relativt ineffektiva, men användning av alternativa kanaler, särskilt webbverktyg såsom särskilda webbplatser och sociala medier, kan vara ett kostnadseffektivt alternativ med god genomslagskraft.
- För att förbättra denna grupps anställbarhet bör man sätta in breda åtgärder. Det krävs insatser som ökar de berörda personernas motivation och tar hänsyn till deras förväntningar. Man bör vinnlägga sig om att bygga upp förtroende för de institutioner som har i uppgift att hjälpa arbetslösa, med tanke på att detta förtroende kan ha tagit skada på grund av tidigare negativa upplevelser.
- Flexibel utformning, decentraliserat genomförande, deltagande från intressenter och nära samarbete med relevanta aktörer, särskilt lokala arbetsgivare, är viktiga faktorer för att sådana initiativ ska bli framgångsrika. Det råder stor enighet om att arbetsgivare bör delta i politiska åtgärder för att hjälpa ungdomar att ta sig tillbaka in på arbetsmarknaden, helst både vid projektets utformning och vid dess genomförande.
- Med tanke på att långtidsarbetslösa ungdomar ofta står inför utmaningar på flera nivåer behövs mångfasetterade åtgärder som omfattar nya, innovativa sätt att utforma och genomföra politiken. Därför är det mycket viktigt att man tillämpar en metod som är övergripande, individanpassad och ungdomsinriktad om man ska kunna hjälpa unga att lösa sina problem. En sådan metod omfattar bland annat rådgivning, mentorskap, hänvisning till specialiserat stöd, skraddarsydd utbildning och praktik samt flexibelt och långvarigt stöd under programmets hela löptid.

Mer information

Rapporten *Long-term unemployed youth: Characteristics and policy responses* ("Långtidsarbetslöshet bland ungdomar: särdrag och politiska lösningar", ej översatt till svenska) hittar du på <https://www.eurofound.europa.eu/sv/publications>.

För mer information, kontakta forskningsledare Massimiliano Mascherini, på mam@eurofound.europa.eu